

BIULETYN KOWIEŃSKI**W I L B I**

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3

Nr.

Wilno, dn. 30 kwietnia 1931 roku.

433.**T r e ś ć n u m e r u :****I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ"**

Dział. Str.

K r o n i k a .

1. Zamiary wypowiedzenia traktatu handlowego z Niemcami.	I.	1.
2. Gratulacje studentów litewskich z powodu rewolucji hiszpańskiej.	"	"
3. Udekorowanie radcy poselstwa niemieckiego orderem Gedymina.	"	"
4. Współpraca prasowa pomiędzy Litwą, Łotwą i Estonją.	"	"
5. Obiad na cześć ustępującego posła estońskiego.	"	"
6. Obiad litewskiego attaché wojskowego w Rydze.	"	"
7. Echa odczytu p. Wielhorskiego w prasie litewskiej.	"	"

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

K r o n i k a .

8. Eksport masła w okresie 9-16 kwietnia.	II.	"
9. Dokoła wodnej stacji elektrycznej.	"	"
10. Zjazd Litewskiego Związku Przemysłowców, Handlowców I Rzemieślników.	"	2.
11. Zamówienia kolei litewskich	"	8.
12. Sprawa oddania koncesji na budowę wodnej stacji elektrycznej t-wu belgijskiemu.	"	"
13. Bilans Litewskiego Banku Kredytowego	"	"
14. "Cała Litwa w 1931 r."	"	"
15. Dochody kolei w marcu. r.b.	"	"

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

16. "Rytas" o potrzebie wzmożenia akcji organizacyj katolickich.	III.	"
17. "Lietuvos Žinios" o rozłamie partji "tautininków"	"	4.
18. "Lietuvos Žinios" o braku jedności na Litwie.	"	"

K r o n i k a .

19. Sprawa zatargu między m. Kownem a elektrownią o taryfę opłat za energję elektryczną.	"	"
20. Przygotowania do 1-go maja.	"	5.
21. Zmiany na stanowiskach w Min. Komunikacji.	"	"
22. Wielki pożar w m. Jakubowie	"	"
23. Nieprzyjęcie przez elektrownię kowieńską arbitrażu w sprawie taryfy elektrycznej.	"	"
24. Dokoła konfliktu między "Ukininku Vienybe" a "tautininkami."	"	"
25. Obchód 25-lecia śmierci wybitnego działacza litewskiego.	"	"
26. Nadzwyczajne zebranie kowieńskiego oddziału partji ludowców.	"	"
27. Pociągnięcie do odpowiedzialności samorządu kowieńskiego.	"	"

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

Zamiary wypowiedzenia traktatu handlowego z Niemcami. Jak podaje "Memeler Dampfboot", rządowe sfery litewskie noszą się z zamiarem wypowiedzenia traktatu handlowego z Niemcami.

Gratulacje studentów litewskich z powodu rewolucji hiszpańskiej. Jak podaje "Dzień Kowieński"/Nr.93/, w dn.26.IV.r.b. odbyło się w Kownie zebranie postępowych korporacji litewskich uniwersytetu kowieńskiego. /"Zaizdras", "Varpas", "Auszra"/, na którym uchwalono wystosowanie depeszy gratulacyjnej do studentów republikańskiej Hiszpanji.

Udekorowanie radcy poselstwa niemieckiego orderem Gedymina. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.92/, rząd litewski udekorował ustępującego ze stanowiska radcę poselstwa niemieckiego w Kownie dr.Sauera orderem Gedymina drugiej klasy z gwiazdą. Takie odznaczenie otrzymali dotąd nieliczni dyplomaci zagraniczni na Litwie.

Współpraca prasowa pomiędzy Litwą, Łotwą i Estonją. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.94/, estoński związek dziennikarzy postanowił zawrzeć układ przyjaźni z litewskim i szwedzkim związkami dziennikarzy. Do komisji litewsko-estońskiego zbliżenia prasowego wchodzi: przedstawiciel organu związku gospodarzy "Kaia" Oiderman, przedstawiciel pisma obecnego estońskiego ministra spraw zagranicznych "Postimes" Jaikas oraz przedstawiciel największego dziennika estońskiego "Paewahlet".

Jak donosi korespondent ryski "Elty" Łotewski związek dziennikarzy postanowił wysłać zaproszenie do litewskiego i estońskiego związków dziennikarzy z prośbą o wydelegowanie po jednym z członków związku na letni pobyt do zamku dziennikarzy Łotewskich Siguldy. Gość otrzyma całkowite utrzymanie w ciągu miesiąca.

Obiad na cześć ustępującego posła estońskiego. Jak podaje "Siegodnia" /Nr.118/, minister Spraw Zagr. Zaunius wydał w dniu 27.IV.r.b. obiad na cześć ustępującego posła estońskiego w Kownie p.Laretei. W zroczystości wzięli udział wszyscy członkowie korpusu dyplomatycznego w Kownie.

Obiadu litewskiego attaché wojskowego w Rydze. Jak podaje "Lietuvos Aidas"/Nr.91/, litewski attaché wojskowy płk.Jakutis wydał obiad na cześć wszystkich akredytowanych przy rządzie litewskim i rezydujących w Rydze attaché wojskowych państw obcych i członków sztabu Łotewskiego

Echa odczytu p. Wielhorskiego w prasie litewskiej. Odczyt p.Wielhorskiego na temat "Moment obecny w stosunkach polsko-litewskich" wygłoszony w Wilnie w dn.19.IV.r.b. znalazł echo w prasie kowieńskiej/"Lietuvos Aidas"/Nr.91 i "Lietuvos Zinios" Nr.92/. Prasa kowieńska przedrukowała resumé odczytu z "Vilniaus Rytėjus", nie dodając od siebie żadnych komentarzy.

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

K r o n i k a .

Eksport masła w okresie 9 - 16. IV. Jak podaje "Dzień Kowieński"/Nr.91/w okresie od 9 do 16 kwietnia r.b. eksportowano z Litwy 3.066 faszek masła.

Dokoła wodnej stacji elektrycznej. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.92/, sprawa zatargu między m.Kownem a elektrownią o wysokość taryfy opłat za energię elektryczną

1871

1. The first part of the year was spent in the
country, and the second part in the city.

The first part of the year was spent in the
country, and the second part in the city.

The first part of the year was spent in the
country, and the second part in the city.

The first part of the year was spent in the
country, and the second part in the city.

The first part of the year was spent in the
country, and the second part in the city.

The first part of the year was spent in the
country, and the second part in the city.

The first part of the year was spent in the
country, and the second part in the city.

The first part of the year was spent in the
country, and the second part in the city.

The first part of the year was spent in the
country, and the second part in the city.

przybrała niezwykle ostry charakter. W związku z tem odbyła się w Ministerstwie Komunikacji z inicjatywy rządu narada, w wyniku której uchwalono przystąpić do badań i opracowania odnośnego projektu.

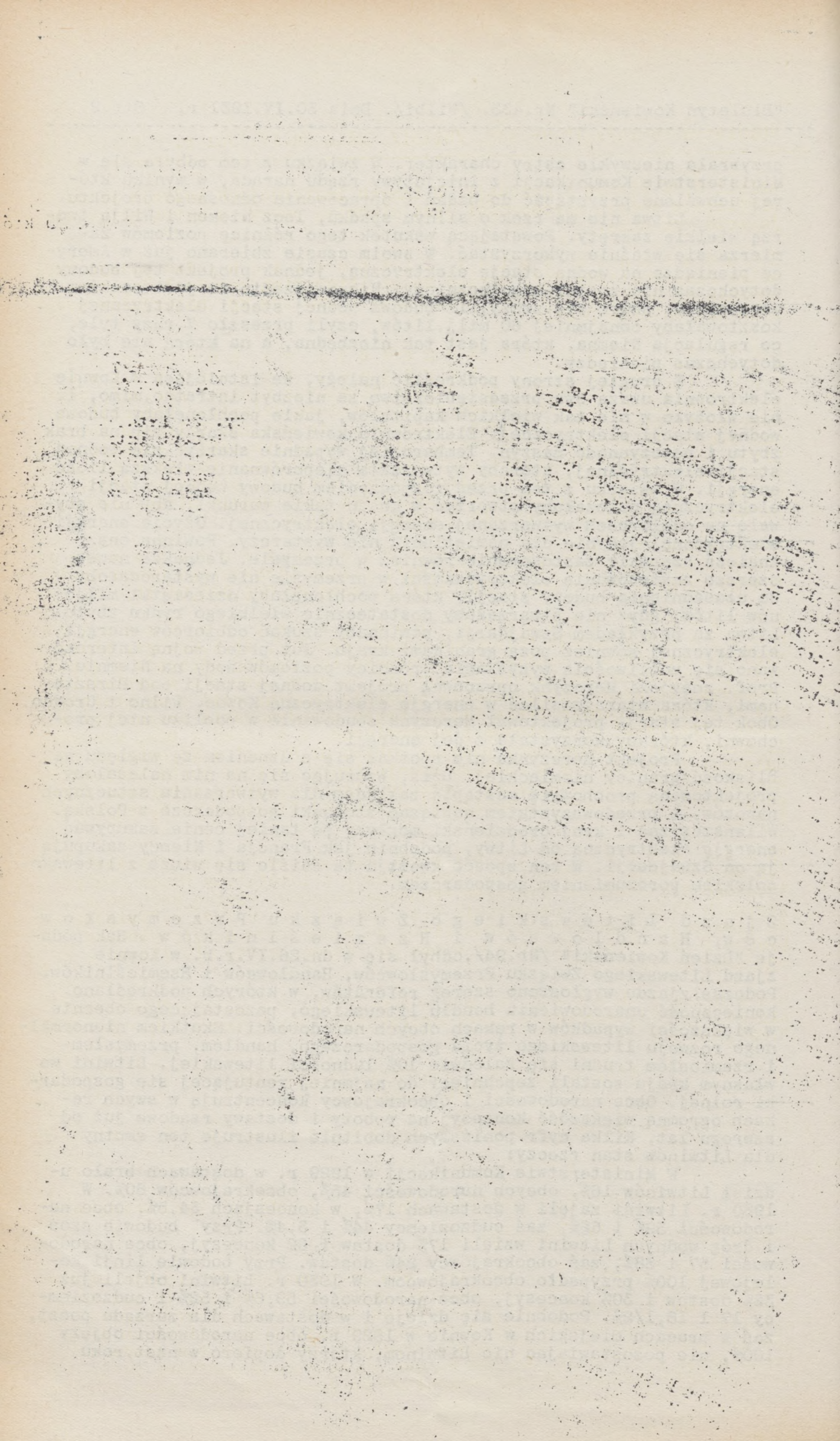
Litwa nie ma rzek o silnym spadku, lecz Niemen i Wilja tworzą wielkie zakręty. Powstającą wskutek tego różnicę poziomów zamierza się właśnie wykorzystać. W swoim czasie zbierano już w Ameryce pieniądze na wodną stację elektryczną, jednak projekt tej budowy dotychczas nie został uskuteczniiony. Niepowodzenie to jest całkiem zrozumiałe, skoro się zważy, iż budowa wodnej stacji elektrycznej kosztowałaby conajmniej 60 milj.litów, czyli przeszło 7 razy tyle, co regulacja Niemna, która jest tak niezbędna, a na którą nie było dotychczas pieniędzy.

Z drugiej strony podkreślić należy, że istniejąca w Kownie elektrownia uważa swe przedsiębiorstwo za niezbyt intrygantne, mimo, iż nie włożyło w nie tak wielkich kapitałów, jakie pochłonęłaby budowa wodnej stacji elektrycznej. Elektrownia kowieńska skarży się na brak zbytu i bezczynność maszyn. Tembardziej wypadnie skarżyć się wodnej stacji elektrycznej, która by wytwarzała nieporównanie większą ilość energii. W związku z tem przed rozpoczęciem budowy wodnej stacji elektrycznej należałoby stworzyć w kraju takie warunki, aby nie zbywało na odbiorcach wytwarzanej energii elektrycznej. Użycie energii elektrycznej jedynie dla oświetlenia nie wystarczy. Powinna ona znaleźć szerokie zastosowanie również w przemyśle. Jednakże nawet szersze zastosowanie elektryczności w przemyśle nie wystarczałoby do uzasadnienia budowy stacji, która pochłonęłaby dziesiątki milionów litów, gdyż nie stwarzałaby dostatecznie wielkiego rynku zbytu. Litwa za przykładem Szwajcarii, powinna szukać odbiorców energii elektrycznej również poza granicami kraju. Już przed wojną interesowano się możliwością wyzyskania różnicy poziomów wody na Niemnie. Prof. rosyjski Merczynek opracował projekt wodnej stacji pod Birsztanami, która miała zasilać w energję elektryczną Kowno, Wilno i Grodno. Obok tej stacji projektował Merczynek zbudowanie w pobliżu niej prochowni, która by korzystała z jej energii.

Projekt Merczynka nie spotkał się z uznaniem ze względu na bliskość granicy niemieckiej. Dziś, wzorując się na nim należałoby projektowaną prochownię zastąpić zakładem dla wytwarzania sztucznych nawozów, a przedewszystkiem nawiązać stosunki gospodarcze z Polską. Wileńszczyzna i kraj Grodzieński mogłyby po taniej cenie zakupywać energję elektryczną od Litwy, podobnie jak Francja i Niemcy zakupują ją od Szwajcarii. W ten sposób kwestja ta ściśle się wiąże z litewko-polskiem porozumieniem gospodarczem.

Zjazd Litewskiego Związku Przemysłowców, Handlowców i Rzemieślników. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.94/, odbył się w dn.26.IV.r.b. w Kownie zjazd Litewskiego Związku Przemysłowców, Handlowców i Rzemieślników. Podczas zjazdu wygłoszono szereg referatów, w których podkreślano konieczność unarodowienia handlu litewskiego, pozostającego obecnie w większości wypadków w rękach obcych narodowości. Skutkiem nienormalnego rozwoju litewskiego życia gospodarczego, handlem, przemysłem i rzemiosłem trudni się zaledwie 10% ludności litewskiej. Litwini we własnym kraju zostali zepchnięci do najmniej rentującej się gospodarki rolnej. Obce narodowości i obcokrajowcy koncentrują w swych rękach ogromną większość koncesyj na roboty i dostawy rządowe już od szeregu lat. Kilka cyfr poniższych dobitnie ilustruje ten smutny dla Litwinów stan rzeczy:

W Ministerstwie Komunikacji w 1929 r. w dostawach brało udział Litwinów 16%, obcych narodowości 43%, obcokrajowców 60%. W 1930 r. Litwini zajęli w dostawach 17%, w koncesjach 34,5%, obce narodowości 39% i 62%, zaś cudzoziemcy 44% i 3,4%. Przy budowie szos i dróg wodnych Litwini wzięli 17% dostaw i 62 koncesyj, obce narodowości 57 i 38%, zaś obcokrajowcy 24% dostaw. Przy budowie linii kolejowej 100% przypadło obcokrajowcom. W 1930 r. Litwini objęli już 32% dostaw i 30% koncesyj, obce narodowości 59,6% i 52% i cudzoziemcy 17 i 18,1/2%. Podobnie się dzieje i w dostawach dla zarządu poczt, zaś w pracach miejskich w Kownie w 1929 r. obce narodowości objęły 100%, nie pozostawiając nic Litwinom, którzy dopiero w nast.roku

wzięli 0,9% dostaw i koncesji. W innych instytucjach pozycja przedsiębiorstw obcych narodowości jest niemniej pewna, a nawet wciąż się jeszcze wzmacnia.

Z a m ó w i e n i a k o l e i l i t e w s k i c h . Jak podaje "Mermeler Dampfboot"/Nr.98/, zarząd kolei litewskich rozpiisał zapotrzebowanie na dostawę 250 tys. kilo nafty i 250 tys.kg. materiałów pędnych dla motorów Diesla.

S p r a w a o d d a n i a k o n c e s j i n a b u d o w ę w o d n e j s t a c j i e l e k t r y c z n e j t o w a r z y s t w u b e l g i j s k i e m u " Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.92/, pewne t-wo belgijskie proponuje rządowi litewskiemu dzierżawę koncesji na wyzyskanie siły wodnej Niemna. Wzamian za to mieliby Belgowie zbudować olbrzymią stację elektryczną, która zaopatrywałaby w energję całą Litwę. Propozycja belgijska spotkała się w pewnych sferach z uznaniem. Z drugiej strony jednak chodziłoby o to, ażeby to olbrzymie źródło energii elektrycznej, które w przyszłości mieć będzie nieobliczalną wartość i znaczenie pozostało w rękach państwa.

B i l a n s L i t e w s k i e b o B a n k u K r e d y t o w e g o . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.92/, bilans Litewskiego Banku Kredytowego wyraził się w dn.31.XII.1930 r. sumą 23.004.063,04 lt.

S t o s u n k i e k o n o m i c z n e L i t w y z e S k a n d y n a w j ą . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.90/, dr.K.Sruoga, który wygłosił ostatnio w państwach skandynawskich szereg odczytów o sytuacji gospodarczej na Litwie stwierdził po swym powrocie w wywiadzie prasowym, że kraje skandynawskie odegrały znaczną rolę w ukształtowaniu się ekonomicznego życia Litwy. Kraje skandynawskie pragnęłyby z Litwą utrzymywać żywe stosunki ekonomiczne. W związku z tem, wysuwali ekonomiści skandynawscy podczas pobytu dr.Sruogi w Kopenhadze i Sztokholmie postulaty w rodzaju podniesienia poziomu portu kłajpedzkiego, ulepszenia komunikacji poszczególnych dzielnic z portem, zorganizowania regularnej komunikacji okrętowej Kłajpedy ze Skandynawją i t.p.

"C a ł a L i t w a w 1 9 3 1 r .". Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.90/, wydaje w najbliższej przyszłości z inicjatywy Biura Statystycznego Ministerstwa Finansów "Fundusz Prasowy" wielką książkę w językach litewskim i niemieckim p.t. "Cała Litwa w 1931 r." Książka ta ilustrowe życie gospodarcze Litwy ze specjalnym uwzględnieniem handlu i przemysłu. Książka zawiera 300 stron tekstu nie licząc ogłoszeń reklamowych.

D o c h o d y k o l e i w m a r c u r . b . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.91/, dochody z kolei szerokotorowych w marcu r.b. wyniosły 3.820.000 litów.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"R y t a s" o p o t r z e b i e w z m o ż e n i a a k c j i o r g a n i z a c y j k a t o l i c k i c h .

"Rytas" Nr.92, z dn.25.IV.1931 r. Artykuł p.t."Wzmacniajmy działalność organizacyj". Streszczenie:

Nigdy jeszcze tak wielkie niebezpieczeństwo nie groziło wierze nigdy nie panowało takie pomieszanie pojęć, jak obecnie. To też konieczną jest bardziej, niż kiedykolwiek wzmożona akcja organizacyj katolickich, koniecznym jest zastosowanie wszelkich dostępnych środków dla spełnienia wielkiej misji kościoła. Onowiązek ten spada na organizacje katolickie, bowiem są one początkiem i podstawą Akcji Katolickiej, bowiem jedynie zorganizowane jednostki mają dziś znacze-

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

nie, zaś Kościół bez organizacji jest bezbronny i bezsilny.

Wszyscy katolicy winni zrozumieć zadania Kościoła, wszyscy mają obowiązek należenia do organizacji katolickich. Szczególnie trudne zadania ciążyą na przywódcach organizacji, praca ich jest ciężka, ale honorowa, od nich bowiem zależy osiągnięcie celów wspólnej akcji. Koniecznym jest poświęcenie, ofiary. Trudne warunki wskazują, iż niezbędną jest intensywniejsza niż dotąd działalność. A więc - do ofensywy.

"Lietuvos Žinios" o rozłamie w partji
"tautininków".

"Lietuvos Žinios" Nr.91 z dn.23.IV.1931 r. Artykuł p.t.

"Fakty". Streszczenie:

Istnieje już sporo faktów, które sprawdzają prorocтва "Lietuvos Aidasa" o upadku partyjnictwa na Litwie. Ostatnim takim faktem jest powstanie t.zw. "Ukininku Vienybe" z p.Bulwiczem na czele, oraz zebranie "E-wa Odrodzenia Litwy", które dotychczas miało swych przedstawicieli w centralnym Komitecie partji "tautininków", a obecnie chce się od "tautininków" oddzielić.

Zgodzić się też trzeba z "Lietuvos Aidasem", że tym razem jest to objaw zdrowia.

"Lietuvos Žinios" o braku jedności na
Litwie.

"Lietuvos Žinios" Nr.92 z dn.24.IV.1931 r. Artykuł p.t. "Za-

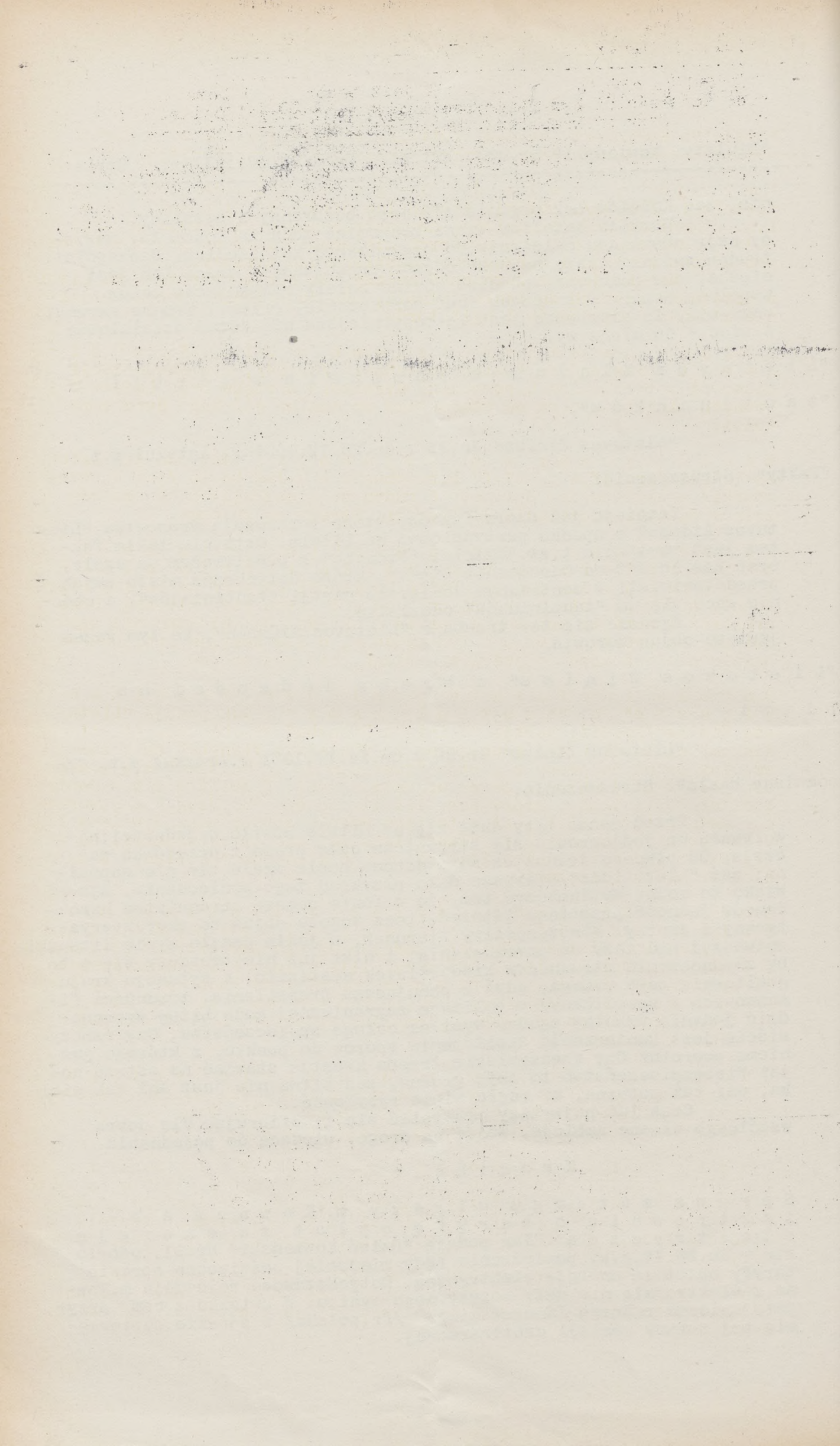
pomniane hasło". Streszczenie:

Przed dwoma laty dużo się na Litwie mówiło o jedności; nawoływała do jednoczenia się stronnictw cała prasa z urzędówką na czele. Od pewnego jednak czasu o dawnem hasle wcale się nie wspomina, zaś "Liet. Aidasa" pierwsze dało przykład tego poniechania. Zjawisko to można wytłumaczyć tem, że w łonie samego stronnictwa narodowców jedność przestała istnieć, lecz wogóle objaw to charakterystyczny i smutny. Nieszczęśliwy kierunek, w jakim poszło życie litewskie zniweczył podstawy do porozumienia, i nikt już nie troszczy się o to by zjednoczenie stronnictw kiedykolwiek nastąpiło. A sytuacja kraju gwałtownie tego wymaga, gdyż z panującego przesilenia, trudności finansowych i komplikacyj w polityce zagranicznej może Litwę wyprowadzić jedynie wspólny zgodny wysiłek całego społeczeństwa. Czy rzeczywiście jest konieczność zaostrenia sporów do punktu, z którego już niema powrotu? Czy rzeczywiście trzeba kwestje stawiać na ostrzu noża? Niebezpieczeństwo to zbyt groźne, zaś Litwa nie jest ani tak wielka, ani tak potężna, by mogła wiele ryzykować.

Czas już najwyższy opamiętać się i, ofiarując dla dobra wspólnego własne ambicje, wejść na drogę, wiodącą do pojednania.

K r o n i k a .

Sprawa za targu między m. Kownem a elektrownią o taryfę opłat za energję elektryczną. Jak podaje "Dzień Kowieński" Nr.91, odbyło się w dn.23.IV.r.b. posiedzenia rady miejskiej poświęcone sprawie taryfy opłat za energję elektryczną. Dotychczasowe rokowania m.Kowna z elektrownią nie dały pozytywnego wyniku. W związku z tem przyjęto wniosek radnego Janczewskiego /fr.polska/ w sprawie powierzenia tej sprawy komisji arbitrazowej.

Przygotowania do 1-go maja. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr. 92/, policja kryminalna otrzymała wiadomość, iż w r. b. komuniści znów organizują demonstracyjne wystąpienia na dz. 1 maja. W związku z tem w niektórych miejscowościach na prowincji przeprowadzono rewizje i zarządzono zapobiegawcze areszty.

Naogół jednak zaznaczyć należy, że akcja wywrotowa na Litwie w ostatnich czasach znacznie osłabła, prawdopodobnie skutek wyłapania głównych przywódców i agitatorów.

Zmiany w asystanckich w Min. Komunikacji. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr. 94/, min. Komunikacji mianował w tych dniach b. pomocnika dyrektora zarządu Dróg Lądowych i Wodnych inż. Stanajtisa na stanowisko pomocnika głównego dyrektora kolei.

Wielki pożar w m. Jakubowie. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr. 94/, w dn. 27. IV r. b. wybuchł w m. Jakubowie /pow. kretynowski/ wielki pożar. Spłonęło 5 budynków mieszkalnych. W pożarze zginął również właściciel Piotrowski. Straty są znaczne.

Nieprzyjęcie przez elektrownię kowieńską arbitrażu w sprawie taryfy elektrycznej. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr. 92/ kowieńska elektrownia niezgadza się na zaproponowane jej przez radę miejską Kowna arbitraż w sprawie ustalenia taryfy elektrycznej. Elektrownia zgodzi się na arbitraż tylko w tym wypadku, o ile decyzja arbitrażowa będzie miała znaczenie jedynie moralne, nie zaś prawne.

Dokoła konfliktu pomiędzy "Ukininku Vienybe" a "tautininkami". Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr. 91/, partja "Ukininku Vienybe" przybiecała "tautininkom" lojalność w tem znaczeniu, że "Ukininku Vienybe" znajdzie wspólny grunt do pracy z partją "tautininków". "Uk. Vien." nie zręka się jednak swej nazwy i pracy organizacyjnej. W związku z tem Centr. Komitet Tautininków, który uchwalił likwidację "Uk. Vien." i stworzenie jednolitej partji jest z takiego obrotu sprawy niezadowolony i uważa go za objaw czasowy. "Tautininkowie" nie tracą nadziei, że w przyszłości uda się całkowicie skaptować leaderów "Uk. Vien." i zapobiec trwałemu rozłamowi.

Obchód 25-lecia śmierci wybitnego działacza litewskiego p. Wyszyńskiego. "Lietuvos Žinios" /Nr. 91/, poświęcają dłuższy artykuł 25-letniej rocznicy śmierci wybitnego działacza litewskiego Pawła Wyszyńskiego, który położył wielkie zasługi w zakresie oświaty ludowej. Wyszyński pracował głównie w Szawlach. W związku z tem odbył się w dn. 19-go IV r. b. w lokalu szawelskiego gimnazjum uroczysty obchód ku czci zmarłego działacza.

Nadzwyczajne zebranie kowieńskiego oddziału partji ludowców. Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr. 91/, odbył się w Kownie w dn. 25-go IV. r. b. nadzwyczajne zebranie kowieńskiego oddziału partji ludowców.

Pociągnięcie do odpowiedzialności samorządu kowieńskiego w związku z powodzią. Jak podają "Liet. Žinios" /Nr. 92/, pociągnięty został do odpowiedzialności samorząd kowieński z powodu niezaopatrzenia miasta w środki ochrony przed powodzią i niedbalstwa w czasie powodzi.

"Lietuvos Žinios" dodają od siebie że samorząd kowieński zawinął w tym wypadku jaknajmniej, gdyż stale się znajduje w kłopotach finansowych z powodu niezatwierdzenia jego budżetu przez władze centralne.

